

The Effectiveness of Acceptance and Commitment-Based Parenting Training on Mother–Child Interaction and Parenting Stress among Mothers of Students with Learning Disabilities

1. Marzieh Mehdinezhad Kiasari¹: Department of Psychology, Adib Mazandaran Institute of Higher Education, Sari, Iran

2. Shahrbanoo Dahrouieh^{2*}: Department of Psychology, Adib Mazandaran Institute of Higher Education, Sari, Iran.

3. Kosar Akbari³: Department of Psychology, Sar.C., Islamic Azad University, Sari, Iran

4. Elahe Chorakchi⁴: Department of Psychology, Adib Mazandaran Institute of Higher Education, Sari, Iran

*Corresponding Author's Email Address: fateme.dehroye@gmail.com



Abstract:

Objective: The present study aimed to investigate the effectiveness of Acceptance and Commitment-based parenting training on mother–child interaction and parenting stress among mothers of students with learning disabilities.

Methods and Materials: This study employed a quasi-experimental pretest–posttest design with a control group. The statistical population consisted of mothers of elementary school students with learning disabilities in Sari, Iran, during the 2024–2025 academic year. Thirty eligible mothers were selected through purposive sampling and randomly assigned to an experimental group ($n = 15$) and a control group ($n = 15$). Data were collected using the Child–Parent Relationship Scale (CPRS) and the Parenting Stress Index–Short Form (PSI-SF). The experimental group participated in eight two-hour sessions of Acceptance and Commitment-based parenting training, whereas the control group received no intervention. Data were analyzed using univariate and multivariate analyses of covariance (ANCOVA/MANCOVA) in SPSS version 26.

Findings: The results indicated significant differences between the experimental and control groups in mother–child interaction after controlling for pretest scores ($F = 14.235, p < .001, \eta^2 = .363$). Significant effects were also found for closeness ($F = 99.097, p < .001, \eta^2 = .799$), conflict ($F = 193.382, p < .001, \eta^2 = .886$), and dependency ($F = 227.133, p < .001, \eta^2 = .901$). Furthermore, Acceptance and Commitment-based parenting training significantly reduced parenting stress ($F = 404.077, p < .001, \eta^2 = .942$), parental distress ($F = 348.653, p < .001, \eta^2 = .933$), dysfunctional parent–child interaction ($F = 137.559, p < .001, \eta^2 = .849$), and difficult child characteristics ($F = 103.147, p < .001, \eta^2 = .805$).

Conclusion: The findings suggest that Acceptance and Commitment-based parenting training is an effective intervention for improving mother–child interaction and reducing parenting stress among mothers of students with learning disabilities. By enhancing psychological flexibility, promoting acceptance of difficult emotional experiences, and encouraging value-based parenting behaviors, this approach can contribute to healthier family relationships and improved parental well-being.

Keywords: Acceptance and Commitment Therapy, Parenting Training, Mother–Child Interaction, Parenting Stress, Learning Disabilities, Mothers.

How to Cite: Mehdinezhad Kiasari, M., Dahrouieh, S., Akbari, K., & Chorakchi, E. (2026). The Effectiveness of Acceptance and Commitment-Based Parenting Training on Mother–Child Interaction and Parenting Stress among Mothers of Students with Learning Disabilities. *Quarterly of Experimental and Cognitive Psychology*, 4(2), 1-19.

Received: 21 January 2026

Revised: 29 May 2026

Accepted: 06 June 2026

Initial Publish: 10 June 2026

Final Publish: 22 June 2027



Copyright: © 2026 by the authors.

Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

اثربخشی آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد بر تعامل مادر-فرزند و تنیدگی فرزندپروری مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری

۱. مرضیه مهدی نژاد کیاسری^{ID}: گروه روانشناسی، موسسه آموزش عالی ادیب مازندران، ساری، ایران

۲. شهربانو دهرویه^{ID}*: گروه روانشناسی، موسسه آموزش عالی ادیب مازندران، ساری، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. کوثر اکبری^{ID}: گروه روانشناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

۴. الهه چرکچی^{ID}: گروه روانشناسی، موسسه آموزش عالی ادیب مازندران، ساری، ایران

*پست الکترونیک نویسنده مسئول: fateme.dehroye@gmail.com

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی آموزش فرزندپروری مبتنی بر رویکرد پذیرش و تعهد بر تعامل مادر-فرزند و تنیدگی فرزندپروری مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری بود.

مواد و روش: این پژوهش از نوع نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه کنترل بود. جامعه آماری شامل تمامی مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری مقطع ابتدایی شهر ساری در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بود. از میان افراد واجد شرایط، ۳۰ مادر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۱۵ نفر) جایگزین شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه تعامل مادر-فرزند (GPRS) و پرسشنامه تنیدگی فرزندپروری نسخه کوتاه (PSI-SF) بود. گروه آزمایش در هشت جلسه دو ساعته آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد شرکت کرد، در حالی که گروه کنترل هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. داده‌ها با استفاده از تحلیل کوواریانس تک‌متغیری و چندمتغیری در نرم‌افزار SPSS-۲۶ تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد که پس از کنترل نمرات پیش‌آزمون، بین دو گروه آزمایش و کنترل در تعامل مادر-فرزند تفاوت معناداری وجود دارد ($F=14.235, p<.001, \eta^2=.363$). همچنین اثر مداخله بر مؤلفه‌های نزدیکی ($F=99.097, p<.001, \eta^2=.799$)، تعارض ($F=193.382, p<.001, \eta^2=.886$) و وابستگی ($F=227.133, p<.001, \eta^2=.901$) معنادار بود. در زمینه تنیدگی فرزندپروری نیز نتایج نشان داد که آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد موجب کاهش معنادار تنیدگی فرزندپروری ($F=404.077, p<.001, \eta^2=.942$)، آشفتگی والدین ($F=328.653, p<.001, \eta^2=.933$)، تعامل ناکارآمد والد-فرزند ($F=137.559, p<.001, \eta^2=.829$) و کودک مشکل‌آفرین ($F=103.147, p<.001, \eta^2=.805$) شده است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش نشان داد که آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند به عنوان رویکردی مؤثر در بهبود کیفیت تعامل مادر-فرزند و کاهش تنیدگی فرزندپروری مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری مورد استفاده قرار گیرد. این مداخله با افزایش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، پذیرش هیجان‌های دشوار و جهت‌دهی رفتارهای والدینی بر اساس ارزش‌های فردی، زمینه ارتقای روابط خانوادگی و سلامت روان والدین را فراهم می‌کند.

کلیدواژگان: پذیرش و تعهد، فرزندپروری، تعامل مادر-فرزند، تنیدگی فرزندپروری، اختلالات یادگیری، مادران.

نحوه استناددهی: مهدی نژاد کیاسری، مرضیه، دهرویه، شهربانو، اکبری، کوثر، و چرکچی، الهه. (۱۴۰۵). اثربخشی آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد بر تعامل مادر-فرزند و تنیدگی فرزندپروری مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری. فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی، ۴(۲)، ۱۹-۱.



تاریخ دریافت: ۱ بهمن ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۸ خرداد ۱۴۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۶ خرداد ۱۴۰۵

تاریخ چاپ اولیه: ۲۰ خرداد ۱۴۰۵

تاریخ چاپ نهایی: ۱ تیر ۱۴۰۶



مجوز و حق نشر: © ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

Extended Abstract

Introduction

Learning disabilities constitute one of the most prevalent categories of neurodevelopmental disorders affecting school-aged children and are associated with persistent difficulties in academic achievement, cognitive processing, social adaptation, and emotional well-being. Beyond the direct consequences experienced by affected children, learning disabilities exert substantial influence on family functioning and parental psychological adjustment. Mothers, who often assume the primary caregiving and educational support role, are particularly vulnerable to elevated parenting stress and strained parent-child relationships due to the ongoing challenges associated with their children's learning difficulties (Yaghoobi & Palangi, 2021). Research has consistently demonstrated that parents of children with learning disabilities report higher levels of stress, emotional burden, uncertainty, and caregiving demands compared with parents of typically developing children (Anpalagan et al., 2021; Heiman, 2021). These challenges frequently affect family dynamics and can compromise the quality of mother-child interactions, which are critical for children's academic and psychosocial development.

The significance of mother-child interaction has been emphasized in numerous studies examining children with learning and neurodevelopmental disorders. Positive parent-child relationships are associated with enhanced resilience, better emotional regulation, improved academic functioning, and greater psychological well-being among children (Ugwuanyi et al., 2021; Xu, 2025). Conversely, persistent conflict, criticism, and emotional distancing within parent-child relationships may exacerbate behavioral and educational difficulties. Family involvement in children's educational activities, particularly homework support, has been identified as a major source of both opportunity and stress. While constructive parental involvement can facilitate learning and adaptation, excessive control, unrealistic expectations, and emotional reactivity may

increase family tension and negatively affect both children and parents (Abín et al., 2024). Consequently, interventions that strengthen adaptive parenting behaviors while reducing parental distress have become increasingly important.

Recent literature has highlighted the effectiveness of family-centered and parent-focused interventions for children with developmental and learning challenges. Parenting programs emphasizing emotional attunement, caregiver support, and relational competence have demonstrated positive outcomes for both parents and children (Birdsey et al., 2022; Muddle et al., 2021; Rojas-Torres et al., 2020). Moreover, psychosocial interventions have been shown to reduce caregiver distress and improve family functioning in populations caring for children with learning disabilities and other developmental conditions (Desiningrum et al., 2023; Osman et al., 2023). Within this context, Acceptance and Commitment Therapy (ACT) has emerged as a particularly promising framework for supporting parents facing chronic caregiving challenges.

ACT is a third-wave behavioral approach that focuses on enhancing psychological flexibility through acceptance, mindfulness, cognitive defusion, values clarification, and committed action. Rather than attempting to eliminate distressing thoughts and emotions, ACT encourages individuals to change their relationship with these experiences and act consistently with personally meaningful values. Systematic reviews and meta-analyses have reported beneficial effects of ACT-based interventions on parental mental health, psychological well-being, and adaptive functioning among caregivers of children with developmental disabilities (Chua & Shorey, 2021; García et al., 2021). Clinical investigations have further demonstrated that ACT-based parenting programs can reduce parenting stress and improve family outcomes among parents of children with autism spectrum disorder and other neurodevelopmental conditions (Li et al., 2025; Lobato et al., 2025). Similarly, third-generation behavioral interventions have shown effectiveness in enhancing coping and reducing

psychological distress among parents managing developmental challenges within the family system (Lobato et al., 2023).

The theoretical rationale for applying ACT-based parenting interventions to mothers of children with learning disabilities is particularly compelling. Parenting stress often arises not only from children's behavioral or educational difficulties but also from parents' interpretations, emotional reactions, and attempts to control unwanted experiences. ACT seeks to reduce experiential avoidance and increase flexible responding, thereby helping parents engage more effectively with their children despite ongoing challenges. Studies examining parental adaptation, family functioning, self-forgiveness, and caregiver well-being suggest that psychological flexibility may serve as a key mechanism through which parents maintain healthy relationships and effective parenting practices under stressful conditions (Finardi et al., 2022; Hiratani & Hohashi, 2021; Idan et al., 2022). Furthermore, emerging evidence from Iranian populations has indicated that parenting interventions based on ACT can improve parent-child interaction, self-efficacy, and parenting-related outcomes (Jalilian et al., 2025; Jokar et al., 2026; Mirzaei et al., 2025). Nevertheless, relatively few studies have specifically investigated the effectiveness of ACT-based parenting education among mothers of students with learning disabilities. Therefore, the present study aimed to examine the effectiveness of Acceptance and Commitment-based parenting training on mother-child interaction and parenting stress among mothers of elementary school students with learning disabilities.

Methods and Materials

This study employed a quasi-experimental design using a pretest-posttest control group structure. The statistical population consisted of mothers of elementary school students diagnosed with learning disabilities who had been referred to a specialized learning disability center in Sari, Iran, during the 2024-2025 academic year. Following screening and eligibility assessment, 30 mothers meeting the

inclusion criteria were selected through purposive sampling and randomly assigned to either an experimental group ($n = 15$) or a control group ($n = 15$).

Inclusion criteria included willingness to participate, having a child diagnosed with a learning disability, absence of concurrent psychological interventions, and obtaining qualifying scores on the study measures. Participants who missed more than two intervention sessions or participated in other psychological programs during the study were excluded.

Data were collected using the Child-Parent Relationship Scale (CPRS) and the Parenting Stress Index-Short Form (PSI-SF). The CPRS assessed overall mother-child interaction and its dimensions, including closeness, conflict, and dependency. The PSI-SF measured parenting stress and its dimensions, including parental distress, dysfunctional parent-child interaction, and difficult child characteristics.

The intervention consisted of eight two-hour sessions of Acceptance and Commitment-based parenting training derived from established ACT parenting protocols. Sessions addressed psychological flexibility, mindfulness, acceptance of difficult thoughts and emotions, cognitive defusion, values clarification, committed parenting actions, self-compassion, adaptive communication strategies, and effective parent-child relationship skills. The control group received no intervention during the study period and remained on a waiting list.

Data were analyzed using SPSS version 26. Descriptive statistics included means and standard deviations. Assumptions of normality, homogeneity of variance, homogeneity of covariance matrices, and homogeneity of regression slopes were examined prior to inferential analyses. Univariate analyses of covariance (ANCOVA) were conducted to evaluate posttest differences while controlling for pretest scores.

Findings

Descriptive findings indicated that mothers in the experimental group demonstrated improvements across all targeted outcomes following participation in the ACT-based

parenting program. Mean scores for mother–child interaction increased from 48.33 at pretest to 50.20 at posttest, while the control group showed minimal change. Closeness and dependency scores increased in the experimental group, whereas conflict scores decreased substantially.

Similarly, parenting stress scores showed notable reductions among participants receiving the intervention. The mean parenting stress score decreased from 57.20 at pretest to 47.56 at posttest in the experimental group, while remaining relatively stable in the control group. Comparable reductions were observed in parental distress, dysfunctional parent–child interaction, and difficult child dimensions.

Assumption testing confirmed that all statistical requirements for ANCOVA were met. Shapiro–Wilk tests indicated normal distribution of scores, Levene’s tests confirmed homogeneity of variance, Box’s M test supported homogeneity of covariance matrices, and regression slope analyses demonstrated homogeneity across groups.

Results of the univariate ANCOVA revealed statistically significant group differences in all study variables after controlling for pretest scores. For mother–child interaction, the intervention produced a significant effect ($F = 14.235$, $p < .001$, $\eta^2 = .363$). Significant effects were also observed for closeness ($F = 99.097$, $p < .001$, $\eta^2 = .799$), conflict ($F = 193.382$, $p < .001$, $\eta^2 = .886$), and dependency ($F = 227.133$, $p < .001$, $\eta^2 = .901$).

Regarding parenting stress, significant intervention effects were identified for total parenting stress ($F = 404.077$, $p < .001$, $\eta^2 = .942$), parental distress ($F = 348.653$, $p < .001$, $\eta^2 = .933$), dysfunctional parent–child interaction ($F = 137.559$, $p < .001$, $\eta^2 = .849$), and difficult child characteristics ($F = 103.147$, $p < .001$, $\eta^2 = .805$). The effect sizes indicated substantial practical significance across all measured outcomes.

Discussion and Conclusion

The findings demonstrated that Acceptance and Commitment-based parenting training effectively improved mother–child interaction and reduced parenting stress

among mothers of students with learning disabilities. Participants who received the intervention reported greater closeness and dependency within their relationships with their children, lower levels of conflict, and substantially reduced parenting stress compared with mothers in the control group.

These outcomes can be understood through the central mechanisms of psychological flexibility emphasized within the ACT framework. By learning to accept difficult emotional experiences, disengage from unhelpful cognitive patterns, and act in accordance with personally meaningful parenting values, mothers became better equipped to respond constructively to the ongoing challenges associated with raising a child with learning disabilities. Rather than reacting to frustration, worry, or perceived failure through criticism or excessive control, participants developed more adaptive and compassionate approaches to parenting.

The reduction in parenting stress appears particularly important because elevated stress often undermines effective parenting practices and contributes to strained parent–child relationships. As mothers became more capable of managing internal distress and maintaining value-consistent behaviors, they were able to engage in more supportive and emotionally responsive interactions with their children. Improvements in relationship quality likely reinforced positive family experiences, further contributing to reductions in stress and conflict.

The substantial effect sizes observed across both primary outcomes suggest that ACT-based parenting education may represent a valuable intervention for families of children with learning disabilities. The intervention appears capable of addressing both relational and psychological dimensions of parenting by fostering acceptance, mindfulness, emotional regulation, and committed action. These skills may be particularly relevant for parents who face persistent educational, behavioral, and emotional challenges related to their children's learning difficulties.

Overall, the results indicate that Acceptance and Commitment-based parenting training is an effective

approach for enhancing mother–child relationships and reducing parenting stress among mothers of students with learning disabilities. Incorporating such interventions into educational, counseling, and rehabilitation services may

contribute to improved family functioning and create more supportive developmental environments for children with learning disabilities.

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که والدین کودکان دارای اختلالات یادگیری در مقایسه با والدین کودکان عادی، سطوح بالاتری از فشار روانی، نگرانی، فرسودگی و احساس ناکارآمدی در نقش والدینی را تجربه می‌کنند (Anpalagan et al., 2021). در همین راستا، تجربه زیسته والدین کودکان با نیازهای ویژه نشان می‌دهد که آنان علاوه بر مشکلات عملی، با احساساتی نظیر درماندگی، خستگی، نگرانی، گناه و ابهام نسبت به آینده کودک مواجه می‌شوند (Heiman, 2021). همچنین مادران کودکانی که با مشکلات توجه، یادگیری یا رفتارهای دشوار روبه‌رو هستند، اغلب احساس می‌کنند صدای آنان در نظام آموزشی و درمانی کمتر شنیده می‌شود و نیازهای هیجانی آنان در حاشیه قرار می‌گیرد (Castillo, 2021). از این رو، بررسی تنیدگی فرزندپروری در مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری، برای فهم بهتر وضعیت روان‌شناختی خانواده و طراحی مداخله‌های اثربخش اهمیت فراوان دارد.

تعامل مادر-فرزند یکی دیگر از متغیرهای بنیادی در فهم پیامدهای خانوادگی اختلالات یادگیری است. کیفیت رابطه مادر و کودک می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در انگیزش تحصیلی، تنظیم هیجان، همکاری در تکالیف، پذیرش حمایت و کاهش تعارض‌های روزمره داشته باشد. هنگامی که کودک در انجام تکالیف تحصیلی با دشواری مواجه می‌شود، رابطه مادر-فرزند ممکن است به تدریج به میدان تنش، سرزنش، اجبار و ناکامی تبدیل شود؛ به‌ویژه زمانی که مادر عملکرد ضعیف کودک را به بی‌انگیزگی، لجبازی یا بی‌توجهی نسبت دهد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که سلامت روان مادران کودکان دارای اختلالات یادگیری با تنیدگی والدینی، کیفیت تعامل مادر-کودک و مشکلات رفتاری کودکان ارتباط دارد (Mohammadipour et al., 2021). همچنین رویکردهای میانجی‌گری مادر-کودک نشان داده‌اند که مشارکت فعال مادر در فرایند یادگیری می‌تواند انعطاف‌پذیری شناختی و تاب‌آوری روان‌شناختی

اختلالات یادگیری از جمله مسائل مهم حوزه آموزش و سلامت روان کودک هستند که می‌توانند مسیر تحصیلی، عاطفی، خانوادگی و اجتماعی دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار دهند. این اختلالات معمولاً با دشواری پایدار در مهارت‌هایی مانند خواندن، نوشتن، محاسبه، پردازش شناختی، توجه تحصیلی و سازمان‌دهی تکلیف همراه‌اند و در صورت شناسایی و مداخله به‌موقع، می‌توان از پیامدهای ثانویه آن‌ها مانند افت تحصیلی، کاهش عزت‌نفس، اضطراب مدرسه، تعارض خانوادگی و مشکلات رفتاری جلوگیری کرد. از این منظر، اختلال یادگیری صرفاً یک مسئله آموزشی نیست، بلکه پدیده‌ای چندبعدی است که در پیوند میان کودک، خانواده، مدرسه و نظام حمایتی معنا پیدا می‌کند. مطالعات اخیر نشان داده‌اند که شناسایی زودهنگام دانش‌آموزان مشکوک به اختلالات یادگیری و طراحی مداخله‌های شناختی و اجرایی می‌تواند نقش مهمی در بهبود سازگاری تحصیلی و روان‌شناختی آنان داشته باشد (Yaghoobi & Palangi, 2021). همچنین پژوهش‌هایی که بر عملکرد خواندن دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری تمرکز کرده‌اند، نشان می‌دهند که مداخله‌های مبتنی بر مشارکت والدین و تعامل والد-کودک می‌توانند به بهبود عملکرد تحصیلی و تقویت پیوند عاطفی در خانواده کمک کنند (Xu, 2025). بنابراین، توجه به خانواده، به‌ویژه مادران، در کنار مداخله‌های آموزشی و توان‌بخشی، یکی از ضرورت‌های اساسی در کار با دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری است.

مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری معمولاً با مجموعه‌ای از فشارهای روان‌شناختی، آموزشی و خانوادگی مواجه‌اند. پیگیری امور درمانی و آموزشی کودک، نگرانی درباره آینده تحصیلی، تجربه قضاوت اجتماعی، تعامل مکرر با مدرسه و مراکز تخصصی، و مواجهه روزمره با تکالیف دشوار کودک می‌تواند سطح تنیدگی فرزندپروری را در این مادران افزایش دهد.

کودکان دارای اختلالات یادگیری را ارتقا دهد (Ugwuanyi et al., 2021). از این منظر، تعامل مادر-فرزند نه تنها پیامد اختلال یادگیری، بلکه یکی از مسیرهای مهم تأثیرگذاری مداخله‌های روان‌شناختی و آموزشی بر عملکرد کودک و خانواده است. نقش خانواده در تجربه اختلالات یادگیری، به‌ویژه در زمینه تکالیف مدرسه، بسیار برجسته است. مرورهای نظام‌مند نشان داده‌اند که مشارکت خانواده در تکالیف کودکان دارای اختلالات عصب‌تحوالی، اگر با فشار، کنترل افراطی، تعارض یا انتظارات نامتناسب همراه باشد، می‌تواند پیامدهای هیجانی منفی برای کودک و والد ایجاد کند (Abín et al., 2024). در مقابل، مشارکت حمایتی، انعطاف‌پذیر و مبتنی بر فهم نیازهای کودک می‌تواند به کاهش فشار و افزایش کیفیت ارتباط کمک کند. از سوی دیگر، رویکردهای بوم‌فرهنگی بر این نکته تأکید دارند که اختلال یادگیری در خلأ رخ نمی‌دهد، بلکه در بستر خانواده، فرهنگ، منابع اقتصادی، نگرش‌های آموزشی و شیوه‌های تربیتی معنا می‌یابد (Cen-Yagiz & Aytac, 2021). همچنین تجربه مادران در دوران آموزش مجازی و شرایط بحرانی نشان داده است که خانواده‌ها، به‌ویژه مادران، در مواجهه با نیازهای آموزشی و مراقبتی کودکان دارای ناتوانی، بار مضاعفی را تجربه می‌کنند (Choque et al., 2022). بنابراین، هر مداخله‌ای که با هدف بهبود وضعیت دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری طراحی می‌شود، باید به نقش مادر و کیفیت تعامل او با کودک توجه کند. در سال‌های اخیر، ادبیات پژوهشی حوزه کودکان با نیازهای ویژه، بر ضرورت مداخله‌های خانواده‌محور و والدین‌محور تأکید کرده است. برخی مطالعات نشان داده‌اند که برنامه‌های روانی-اجتماعی می‌توانند آشفته‌گی هیجانی مراقبان و ادراک آنان از مهارت‌های اجتماعی کودکان دارای اختلال یادگیری را بهبود بخشند (Osman et al., 2023). همچنین آموزش‌های مبتنی بر عشق مشفقانه و فرزندپروری همدلانه توانسته‌اند تنیدگی مراقبان

کودکان با نیازهای ویژه را کاهش دهند (Desiningrum et al., 2023). برنامه‌های دلبستگی‌محور مانند Circle of Security نیز در کار با والدین کودکان دارای ناتوانی یادگیری مورد توجه قرار گرفته‌اند و شواهد اولیه از قابلیت اجرای آن‌ها در بهبود فهم والدین از نیازهای رابطه‌ای کودک حکایت دارد (Birdsey et al., 2022). در مطالعات مقدماتی دیگر، والدین نیز ایده‌ها و تجربه‌های خود را درباره چنین برنامه‌هایی مطرح کرده‌اند و بر نیاز به حمایت عملی، زبان ساده، فهم شرایط واقعی خانواده و تمرکز بر رابطه والد-کودک تأکید داشته‌اند (Muddle et al., 2021). این یافته‌ها نشان می‌دهد که برای کاهش تنیدگی فرزندپروری و بهبود تعامل مادر-فرزند، صرفاً آموزش مهارت‌های رفتاری کافی نیست، بلکه باید به تجربه درونی والد، ارزش‌های تربیتی، پذیرش هیجان‌ها و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی نیز توجه شود. رویکرد پذیرش و تعهد یکی از رویکردهای نسل سوم رفتاردرمانی است که بر افزایش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، پذیرش تجربه‌های درونی، گسلش شناختی، ارتباط با لحظه حال، روشن‌سازی ارزش‌ها و عمل متعهدانه تأکید دارد. این رویکرد در بافت فرزندپروری می‌تواند به والدین کمک کند تا به جای گرفتار شدن در افکار ناکارآمد، احساس گناه، نگرانی افراطی، خشم یا اجتناب، بتوانند رفتارهای والدینی خود را بر اساس ارزش‌های عمیق و بلندمدت تنظیم کنند. مرور نظام‌مند پژوهش‌های مربوط به پذیرش و تعهد در افراد دارای اختلالات عصب‌تحوالی، مراقبان و کارکنان نشان داده است که این رویکرد ظرفیت مناسبی برای کاهش آشفته‌گی روان‌شناختی و افزایش سازگاری در بافت‌های مراقبتی دارد (García et al., 2021). همچنین فراتحلیل مداخلات مبتنی بر ذهن‌آگاهی و پذیرش و تعهد برای والدین کودکان دارای ناتوانی‌های رشدی نشان داده است که این مداخلات می‌توانند به بهبود بهزیستی روانی والدین کمک کنند (Chua & Shorey, 2021). از این منظر، آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند رویکردی مناسب برای

کنترل‌گری، اجتناب، نگرانی و واکنش‌های هیجانی می‌شوند. برای مثال، مادر ممکن است هنگام انجام تکالیف کودک، به دلیل ترس از شکست تحصیلی، با کنترل افراطی، سرزنش یا فشار پاسخ دهد؛ اما همین رفتارها ممکن است تعارض را افزایش دهد و انگیزه کودک را کاهش دهد. در چنین شرایطی، ACT به مادر کمک می‌کند افکار و هیجان‌های دشوار خود را مشاهده کند، آن‌ها را به عنوان واقعیت مطلق تلقی نکند، ارزش‌های والدینی خود را بازشناسی نماید و رفتارهایی انتخاب کند که در بلندمدت به رابطه‌ای گرم‌تر و مؤثرتر منجر شود. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که خودبخوددگی مادران دارای فرزند با اختلال یادگیری با بهزیستی و رفتارهای والدینی آنان ارتباط دارد و این امر اهمیت کار بر تجربه درونی مادر را برجسته می‌کند (Finardi et al., 2022). همچنین ادبیات تاب‌آوری و حس انسجام در خانواده‌ها نشان می‌دهد که ادراک معناداری، قابلیت مدیریت و فهم‌پذیری شرایط می‌تواند به سازگاری بهتر خانواده کمک کند (Idan et al., 2022). بنابراین، آموزش مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند از طریق افزایش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و جهت‌دهی رفتارهای والدینی بر اساس ارزش‌ها، هم‌تندگی فرزندپروری را کاهش دهد و هم تعامل مادر-فرزند را بهبود بخشد.

از سوی دیگر، نظام مدرسه و خدمات آموزشی نیز در تجربه مادران نقش مهمی دارد. در عصر سیاست‌های شمول آموزشی، معلمان و والدین با ابهام‌ها، برچسب‌گذاری‌ها و فرایندهای پزشکی‌سازی مواجه می‌شوند که گاه می‌تواند مسئولیت و فشار بیشتری بر خانواده تحمیل کند (Amrami et al., 2024). موانع آموزشی دانش‌آموزان دارای نارساخوانی و مراقبان آنان نیز نشان می‌دهد که خانواده‌ها با چالش‌های ساختاری، فرهنگی و ارتباطی متعددی در نظام آموزش روبه‌رو هستند (Francis, 2025). همچنین آموزش آنلاین و رویکردهای مبتنی بر مشارکت خانواده، اگر با حساسیت فرهنگی و شناخت زمینه خانواده همراه نباشند، ممکن است به جای حمایت، فشار مضاعفی ایجاد

مادرانی باشد که در تعامل با کودک دارای اختلال یادگیری دچار تنش، فرسودگی و تعارض‌های مکرر می‌شوند.

شواهد جدیدتر نیز از کاربرد رویکرد پذیرش و تعهد در خانواده‌های دارای کودکان با اختلالات عصب‌تحوالی حمایت می‌کنند. پژوهش‌های بالینی نشان داده‌اند که درمان‌های رفتاری نسل سوم، از جمله رویکردهای مبتنی بر پذیرش و تعهد، در بافت مشکلات عصب‌تحوالی و ناتوانی‌های شناختی می‌تواند برای والدین سودمند باشند (Lobato et al., 2023). همچنین مداخله روان‌شناختی کوتاه‌مدت مبتنی بر پذیرش و تعهد برای والدین کودکان دارای اختلالات عصب‌تحوالی، به عنوان الگویی عملی برای کاهش فشار روانی والدین و بهبود سازگاری آنان مطرح شده است (Lobato et al., 2025). در پژوهش دیگری، برنامه فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد برای والدین کودکان دارای اختلال طیف اوتیسم توانست بر تنیدگی فرزندپروری و برخی پیامدهای سلامت والد و کودک اثرگذار باشد (Li et al., 2025). افزون بر این، مطالعات مداخله‌ای داخلی نیز نشان داده‌اند که آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند تعامل والد-کودک، خودکارآمدی و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی مادران کودکان دارای اختلال نقص توجه/بیش‌فعالی را بهبود بخشد (Jalilian et al., 2025). همچنین مقایسه برنامه‌های فرزندپروری مبتنی بر طرحواره و تحلیل رفتار متقابل با فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد نشان داده است که ACT می‌تواند در کاهش مشکلات رفتاری کودکان و ارتقای مهارت‌های سازگارانه آنان نقش داشته باشد (Jokar et al., 2026). این شواهد، مبنای نظری و تجربی مناسبی برای بررسی اثربخشی این رویکرد در مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری فراهم می‌کند.

یکی از دلایل اهمیت رویکرد پذیرش و تعهد در فرزندپروری این است که والدین کودکان دارای اختلال یادگیری معمولاً درگیر چرخه‌ای از

در سطح سلامت روان کودک و نوجوان، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که مشکلات روان‌شناختی در کودکان و نوجوانان با عوامل خانوادگی، اجتماعی، آموزشی و رشدی پیوند دارد و مداخله‌های مؤثر باید به چندسطحی بودن این عوامل توجه کنند (Subramanyam et al., 2024). همچنین پژوهش‌های مربوط به ذهن‌آگاهی در کودکان و نوجوانان دارای چالش‌های سلامت نشان می‌دهند که مداخلات مبتنی بر آگاهی و پذیرش می‌توانند در بهبود سازگاری روان‌شناختی نقش داشته باشند (Pouesard, 2022). اگرچه برخی پژوهش‌ها به مشکلات یادگیری در جمعیت‌های متفاوت، مانند دانشجویان و فراگیران بزرگسال، پرداخته‌اند و نشان داده‌اند که اختلالات یادگیری می‌توانند در مراحل بعدی زندگی نیز پیامدهای تحصیلی و عملکردی داشته باشند (Rolls et al., 2021)، مداخله در دوره کودکی و در بستر خانواده همچنان اهمیت اساسی دارد. همچنین پژوهش‌های جدید درباره مادران داوطلبان کنکور نشان داده‌اند که آموزش پذیرش و تعهد می‌تواند بر سازگاری والدینی، جهت‌گیری فرزندپروری و نشخوارهای والدینی اثر بگذارد (Mirzaei et al., 2025). این یافته‌ها نشان می‌دهد که ACT نه تنها در خانواده‌های دارای کودک با اختلالات عصب‌تحوالی، بلکه در موقعیت‌های مختلف فشار والدینی نیز قابلیت کاربرد دارد.

با وجود گسترش پژوهش‌ها درباره اختلالات یادگیری، تنیدگی والدینی و مداخله‌های پذیرش‌محور، همچنان خلأ پژوهشی مهمی در زمینه بررسی اثربخشی آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد بر مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری وجود دارد. بسیاری از پژوهش‌ها بر کودکان دارای اوتیسم، اختلال نقص توجه/بیش‌فعالی، ناتوانی‌های رشدی یا نیازهای ویژه گسترده تمرکز کرده‌اند، اما دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری و مادران آنان به شکل اختصاصی کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. از سوی دیگر، در بافت فرهنگی ایران، مادران معمولاً نقش اصلی را در پیگیری

کنند (Bolander, 2023). از منظر عدالت در خدمات نیز پژوهش‌ها بر ضرورت دسترسی برابر کودکان دارای ناتوانی یادگیری و خانواده‌های آنان به خدمات بهداشتی و مراقبتی تأکید کرده‌اند (Oulton et al., 2022). تجربه والدین در محیط بیمارستان و موقعیت‌های اضطرابی نیز نشان داده است که کودکان دارای ناتوانی یادگیری و خانواده‌های آنان نیازمند ارتباط روشن، حمایت هیجانی و مشارکت فعال در تصمیم‌گیری هستند (Murdoch & Chang, 2022). بنابراین، مداخله با مادران باید ضمن توجه به رابطه خانوادگی، حساس به فشارهای ساختاری و آموزشی نیز باشد.

افزون بر مادران، برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که خانواده‌های دارای شرایط خاص، مانند خانواده‌های تک‌والد یا خانواده‌هایی که خود والد نیز با محدودیت‌ها و ناتوانی‌هایی مواجه است، در معرض فشارهای مضاعف قرار دارند (Hiratani & Hohashi, 2021). همچنین والدین دارای ناتوانی یادگیری که با نظام مراقبت اجتماعی و دادگاه‌ها در ارتباط‌اند، ممکن است میان خدمات اجتماعی و حقوقی گرفتار شوند و حمایت مناسب دریافت نکنند (Baginsky, 2025). رویکردهای جدید در حمایت از خانواده‌های دارای ناتوانی بر اصل مشارکت واقعی خانواده‌ها در طراحی خدمات تأکید دارند و شعار «هیچ چیز درباره ما بدون ما» را در حمایت‌های سال‌های نخست زندگی برجسته می‌سازند (Beckett et al., 2025). این دیدگاه برای پژوهش حاضر نیز اهمیت دارد؛ زیرا مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری نباید صرفاً دریافت‌کننده دستورالعمل‌های تربیتی باشند، بلکه باید به عنوان کنشگرانی فعال، دارای تجربه، ارزش، نگرانی و ظرفیت تغییر دیده شوند. به همین دلیل، آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد می‌تواند با تأکید بر تجربه زیسته مادر، انتخاب آگاهانه و عمل متعهدانه، جایگزینی مناسب برای آموزش‌های صرفاً دستوری و کنترل‌محور باشد.

تکالیف مدرسه، ارتباط با معلمان، مراجعه به مراکز تخصصی و مدیریت مشکلات روزمره کودک بر عهده دارند؛ بنابراین افزایش کیفیت تعامل مادر-فرزند و کاهش تنیدگی فرزندپروری می‌تواند تأثیر مستقیمی بر سلامت خانواده و سازگاری تحصیلی کودک داشته باشد. با توجه به مبانی نظری و شواهد پژوهشی موجود، هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد بر تعامل مادر-فرزند و تنیدگی فرزندپروری مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری بود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش اجرا، نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه کنترل بود. جامعه آماری پژوهش را تمامی مادران دانش‌آموزان دختر و پسر دارای اختلالات یادگیری مشغول به تحصیل در دوره ابتدایی منطقه یک شهر ساری تشکیل دادند که در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ به مرکز اختلالات یادگیری سلامت این شهر مراجعه کرده بودند. پس از اخذ مجوزهای لازم از اداره آموزش و پرورش و مرکز مربوطه، نمونه پژوهش از میان مادران واجد شرایط انتخاب شد. حجم نمونه با استفاده از نرم‌افزار G^*Power نسخه ۳.۱ و با در نظر گرفتن اندازه اثر متوسط ۲۵/۰، توان آماری ۹۰/۰ و سطح اطمینان ۹۵ درصد، ۳۰ نفر برآورد گردید. بدین ترتیب، ۳۰ نفر از مادران دارای فرزند مبتلا به اختلال یادگیری به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و سپس به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۱۵ نفر) گمارش شدند. برای افزایش همگنی نمونه، در مرحله غربالگری اولیه، پرسشنامه‌های تعامل مادر-فرزند و تنیدگی فرزندپروری در اختیار مادران قرار گرفت و افرادی که در این متغیرها نمرات نامطلوب‌تری کسب کرده بودند، برای ورود به پژوهش انتخاب شدند. همچنین تلاش شد متغیرهایی نظیر سطح تحصیلات مادر، وضعیت اقتصادی خانواده و میزان حمایت همسر در دو گروه تا حد امکان همگن‌سازی شود تا

اثر عوامل مخدوش‌کننده کاهش یابد. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل رضایت آگاهانه برای شرکت در مطالعه، داشتن فرزند دارای اختلال یادگیری تأییدشده بر اساس ارزیابی‌های تخصصی مرکز، عدم دریافت همزمان درمان‌های روان‌شناختی یا دارویی طی ماه‌های اخیر توسط مادر و کسب نمرات لازم در ابزارهای پژوهش بود. ملاک‌های خروج نیز شامل غیبت بیش از دو جلسه در برنامه آموزشی و شرکت همزمان در سایر مداخلات روان‌شناختی فردی یا گروهی بود.

پرسشنامه تعامل مادر-فرزند (Child-Parent Relationship Scale)

توسط پیانتا در سال ۱۹۹۲ طراحی شد و یکی از پرکاربردترین ابزارهای سنجش کیفیت روابط والد-فرزند به شمار می‌رود. این مقیاس بر مبنای نظریه دلبستگی تدوین شده و ادراک والد از رابطه خود با فرزند را در سه بعد نزدیکی، تعارض و وابستگی ارزیابی می‌کند. بعد نزدیکی بیانگر میزان صمیمیت، حمایت عاطفی و تعاملات مثبت میان مادر و فرزند است، بعد تعارض میزان تنش، اختلاف و تعارضات موجود در رابطه را اندازه‌گیری می‌کند و بعد وابستگی به ارزیابی میزان اتکای کودک به والد برای دریافت حمایت هیجانی و رفتاری می‌پردازد. این ابزار دارای گویه‌هایی با طیف لیکرت بوده و نمرات بالاتر در ابعاد مثبت نشان‌دهنده کیفیت مطلوب‌تر رابطه مادر-فرزند است. مطالعات متعدد داخلی و خارجی شواهد مناسبی از روایی و پایایی این ابزار گزارش کرده‌اند و در پژوهش‌های انجام‌شده بر روی والدین کودکان دارای اختلالات یادگیری نیز از اعتبار مطلوبی برخوردار بوده است. در پژوهش حاضر پایایی این پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۷۸/۰ به دست آمد که نشان‌دهنده همسانی درونی مطلوب ابزار است.

پرسشنامه تنیدگی فرزندپروری نسخه کوتاه (Parenting Stress Index-Short Form)

توسط آبیدين در سال ۱۹۹۵ به منظور ارزیابی میزان تنیدگی تجربه‌شده در نقش والدینی طراحی شد. این ابزار شامل ۳۶ گویه

از طریق تعاملات روزانه و کاربرد عملی مفاهیم پذیرش و تعهد در موقعیت‌های فرزندپروری آموزش داده شد. در طول دوره، تکالیف خانگی متناسب با محتوای هر جلسه برای مادران در نظر گرفته شد تا انتقال آموخته‌ها به محیط خانواده تسهیل شود. گروه کنترل در طول اجرای پژوهش هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد و در فهرست انتظار برای دریافت آموزش پس از پایان مطالعه قرار گرفت.

داده‌های پژوهش پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌هایی نظیر فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار برای توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و متغیرهای پژوهش استفاده شد. در بخش آمار استنباطی، ابتدا مفروضه‌های لازم برای اجرای تحلیل کوواریانس شامل نرمال بودن توزیع داده‌ها، همگنی واریانس‌ها و همگنی ماتریس‌های کوواریانس مورد بررسی قرار گرفت. برای این منظور از آزمون شاپیرو-ویلک جهت بررسی نرمال بودن توزیع نمرات، آزمون لوین برای ارزیابی همگنی واریانس‌ها و آزمون باکس M برای بررسی همگنی ماتریس‌های کوواریانس استفاده شد. پس از تأیید مفروضه‌ها، به منظور آزمون اثربخشی آموزش فرزندپروری مبتنی بر رویکرد پذیرش و تعهد بر تعامل مادر-فرزند و تیندگی فرزندپروری، از تحلیل کوواریانس چندمتغیره و در ادامه تحلیل کوواریانس تک‌متغیره استفاده گردید. همچنین برای تعیین میزان تأثیر مداخله، اندازه اثر بر اساس مجذور اتای جزئی گزارش شد و سطح معناداری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

از نظر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، از میان ۳۰ مادر شرکت‌کننده در پژوهش، ۴ نفر معادل ۱۳/۳۰ درصد کمتر از ۳۰ سال، ۸ نفر معادل ۲۶/۷۰ درصد در دامنه سنی ۳۰ تا ۳۹ سال، ۹ نفر معادل ۳۰ درصد در دامنه سنی ۴۰

است که سه حوزه اصلی آشفتگی والدین، تعامل ناکارآمد والد-کودک و ویژگی‌های کودک مشکل‌آفرین را مورد سنجش قرار می‌دهد. پاسخ‌دهندگان میزان موافقت خود را با هر عبارت بر اساس یک مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق مشخص می‌کنند. نمرات بالاتر در این پرسشنامه بیانگر سطوح بیشتر تیندگی در ایفای نقش والدینی است. این ابزار در مطالعات متعدد بین‌المللی و داخلی مورد استفاده قرار گرفته و از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی برخوردار است. نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در ایران نیز پایایی و روایی مناسب آن را در جمعیت والدین تأیید کرده‌اند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۸۱/۰ محاسبه شد که نشان‌دهنده پایایی قابل قبول ابزار در نمونه مورد مطالعه است.

مداخله پژوهش حاضر بر اساس برنامه آموزش فرزندپروری مبتنی بر رویکرد پذیرش و تعهد طراحی شده توسط کوئین و مورل (۲۰۰۹) اجرا شد. این برنامه در قالب هشت جلسه دو ساعته و به صورت دو جلسه در هفته برای مادران گروه آزمایش برگزار گردید. در جلسات اولیه، مفاهیم بنیادی رویکرد پذیرش و تعهد، اهمیت نقش والدگری و تأثیر سبک‌های فرزندپروری بر رشد کودک معرفی شد. سپس شرکت‌کنندگان با ماهیت افکار، هیجان‌ها و فرایندهای ذهنی آشنا شدند و آموزش‌هایی در زمینه مشاهده افکار بدون قضاوت، پذیرش تجربه‌های درونی و افزایش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی دریافت کردند. در ادامه، موضوعاتی نظیر ایجاد فاصله از افکار ناکارآمد، بازنگری در شیوه‌های کنترل‌گرانه والدینی، شناخت چرخه‌های رفتاری ناکارآمد و تقویت خودآگاهی والدین مورد بحث قرار گرفت. همچنین آموزش ارزش‌های فردی و خانوادگی، تعیین اهداف مبتنی بر ارزش‌ها، عمل متعهدانه در نقش والدینی و تقویت مهارت‌های ارتباطی مؤثر از دیگر محورهای اصلی جلسات بود. در جلسات پایانی، مهارت‌های ارتباط مدیرانه با کودک، شیوه‌های برخورد با رفتارهای چالش‌برانگیز، افزایش هماهنگی والد-کودک

فصلنامه روانشناسی تجربی و شناختی

تا ۴۹ سال و ۹ نفر معادل ۳۰ درصد نیز ۵۰ سال و بیشتر سن داشتند. از نظر سطح تحصیلات، ۷ نفر معادل ۲۳.۴۰ درصد دارای تحصیلات زیر دیپلم، ۱۰ نفر معادل ۳۳.۳۰ درصد دارای تحصیلات دیپلم، ۳ نفر معادل ۱۰ درصد دارای تحصیلات کاردانی و ۱۰ نفر معادل ۳۳.۳۰ درصد دارای تحصیلات کارشناسی و بالاتر بودند. همچنین از نظر جنسیت فرزند دارای اختلال یادگیری، ۱۴ نفر معادل ۴۶.۷۰ درصد از مادران دارای فرزند دختر و ۱۶ نفر معادل ۵۳.۳۰ درصد دارای فرزند پسر مبتلا به اختلال یادگیری بودند.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش به تفکیک گروه و مرحله سنجش

متغیر	وضعیت	گروه	میانگین	انحراف معیار
تعامل مادر-فرزند	پیش‌آزمون	کنترل	۴۷.۹۳	۱۱.۳۲
تعامل مادر-فرزند	پیش‌آزمون	آزمایش	۴۸.۳۳	۱۱.۲۷
تعامل مادر-فرزند	پس‌آزمون	کنترل	۴۸.۲۰	۱۰.۶۱
تعامل مادر-فرزند	پس‌آزمون	آزمایش	۵۰.۲۰	۹.۱۲
نزدیکی	پیش‌آزمون	کنترل	۱۵.۲۰	۴.۸۱
نزدیکی	پیش‌آزمون	آزمایش	۱۵.۶۰	۵.۱۳
نزدیکی	پس‌آزمون	کنترل	۱۵.۵۳	۴.۵۶
نزدیکی	پس‌آزمون	آزمایش	۱۹.۱۳	۴.۸۸
تعارض	پیش‌آزمون	کنترل	۲۲.۰۰	۴.۴۷
تعارض	پیش‌آزمون	آزمایش	۲۱.۸۰	۴.۳۹
تعارض	پس‌آزمون	کنترل	۲۲.۲۶	۴.۵۴
تعارض	پس‌آزمون	آزمایش	۱۷.۰۶	۳.۰۵
وابستگی	پیش‌آزمون	کنترل	۱۰.۷۳	۲.۵۴
وابستگی	پیش‌آزمون	آزمایش	۱۰.۹۳	۲.۳۷
وابستگی	پس‌آزمون	کنترل	۱۰.۴۰	۲.۱۳
وابستگی	پس‌آزمون	آزمایش	۱۴.۰۰	۱.۸۱
تنیدگی فرزندپروری	پیش‌آزمون	کنترل	۵۶.۸۰	۶.۲۰
تنیدگی فرزندپروری	پیش‌آزمون	آزمایش	۵۷.۲۰	۵.۵۱
تنیدگی فرزندپروری	پس‌آزمون	کنترل	۵۶.۴۶	۵.۳۹
تنیدگی فرزندپروری	پس‌آزمون	آزمایش	۴۷.۵۶	۴.۸۶
آشفتگی والدین	پیش‌آزمون	کنترل	۱۵.۸۰	۱.۹۳
آشفتگی والدین	پیش‌آزمون	آزمایش	۱۵.۵۳	۱.۸۰
آشفتگی والدین	پس‌آزمون	کنترل	۱۶.۰۰	۱.۷۳
آشفتگی والدین	پس‌آزمون	آزمایش	۱۲.۲۰	۱.۷۸
تعامل ناکارآمد والد-فرزند	پیش‌آزمون	کنترل	۱۹.۶۰	۲.۴۷
تعامل ناکارآمد والد-فرزند	پیش‌آزمون	آزمایش	۱۹.۸۶	۲.۱۹
تعامل ناکارآمد والد-فرزند	پس‌آزمون	کنترل	۱۹.۳۳	۲.۱۹
تعامل ناکارآمد والد-فرزند	پس‌آزمون	آزمایش	۱۶.۶۰	۲.۱۶
کودک مشکل‌آفرین	پیش‌آزمون	کنترل	۲۱.۴۰	۲.۵۵
کودک مشکل‌آفرین	پیش‌آزمون	آزمایش	۲۱.۸۰	۲.۲۷
کودک مشکل‌آفرین	پس‌آزمون	کنترل	۲۱.۱۳	۲.۲۹
کودک مشکل‌آفرین	پس‌آزمون	آزمایش	۱۸.۶۶	۱.۹۸

دوره چهارم، شماره اول

پیش از اجرای تحلیل کوواریانس، مفروضه‌های آماری بررسی شد. نتایج آزمون شاپیرو-ویلک نشان داد که توزیع نمرات تعامل مادر-فرزند و تنیدگی فرزندپروری در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون در هر دو گروه نرمال است، زیرا سطح معناداری در همه موارد بزرگ‌تر از ۰.۰۵ بود. نتایج آزمون لوین نیز برای تعامل مادر-فرزند و تنیدگی فرزندپروری معنادار نبود و بنابراین همگنی واریانس‌ها تأیید شد. همچنین آزمون M باکس نشان داد که مفروضه همگنی ماتریس‌های واریانس-کوواریانس برقرار است. بررسی تعامل گروه و نمرات پیش‌آزمون نیز نشان داد که مفروضه همگنی شیب‌های رگرسیون رعایت شده است. بنابراین، شرایط لازم برای اجرای تحلیل کوواریانس فراهم بود.

مندرجات جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین تعامل مادر-فرزند در گروه آزمایش از ۴۸.۳۳ در پیش‌آزمون به ۵۰.۲۰ در پس‌آزمون افزایش یافته است، در حالی که این تغییر در گروه کنترل بسیار اندک بوده است. همچنین مؤلفه‌های نزدیکی و وابستگی در گروه آزمایش افزایش و مؤلفه تعارض کاهش یافته است. از سوی دیگر، میانگین تنیدگی فرزندپروری در گروه آزمایش از ۵۷.۲۰ در پیش‌آزمون به ۴۷.۵۶ در پس‌آزمون کاهش یافته، در حالی که میانگین گروه کنترل تقریباً ثابت مانده است. مؤلفه‌های آشفتگی والدین، تعامل ناکارآمد والد-فرزند و کودک مشکل‌آفرین نیز در گروه آزمایش کاهش بیشتری نسبت به گروه کنترل نشان داده‌اند.

جدول ۲. نتایج تحلیل کوواریانس تک‌متغیری اثر آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد بر متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته	منبع اثر	SS	df	MS	F	p	Eta
تعامل مادر-فرزند	گروه	۲۷.۱۱۱	۱	۲۷.۱۱۱	۱۴.۲۳۵	۰.۰۰۱	۰.۳۶۳
نزدیکی	گروه	۷۱.۰۷۵	۱	۷۱.۰۷۵	۹۹.۰۹۷	۰.۰۰۱	۰.۷۹۹
تعارض	گروه	۱۶۴.۴۳۷	۱	۱۶۴.۴۳۷	۱۹۳.۳۸۲	۰.۰۰۱	۰.۸۸۶
وابستگی	گروه	۹۲.۱۵۲	۱	۹۲.۱۵۲	۲۲۷.۱۳۳	۰.۰۰۱	۰.۹۰۱
تنیدگی فرزندپروری	گروه	۶۳۰.۲۰۱	۱	۶۳۰.۲۰۱	۴۰۴.۰۷۷	۰.۰۰۱	۰.۹۴۲
آشفتگی والدین	گروه	۹۰.۵۹۸	۱	۹۰.۵۹۸	۳۴۸.۶۵۳	۰.۰۰۱	۰.۹۳۳
تعامل ناکارآمد والد-فرزند	گروه	۶۳.۸۱۴	۱	۶۳.۸۱۴	۱۳۷.۵۵۹	۰.۰۰۱	۰.۸۴۹
کودک مشکل‌آفرین	گروه	۵۷.۷۱۶	۱	۵۷.۷۱۶	۱۰۳.۱۴۷	۰.۰۰۱	۰.۸۰۵

شامل آشفتگی والدین، تعامل ناکارآمد والد-فرزند و کودک مشکل‌آفرین را در مادران گروه آزمایش کاهش دهد. بنابراین، فرضیه پژوهش مبنی بر اثربخشی آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد بر تعامل مادر-فرزند و تنیدگی فرزندپروری مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که آموزش فرزندپروری مبتنی بر رویکرد پذیرش و تعهد توانست به‌طور معناداری تعامل مادر-فرزند را در

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که پس از کنترل اثر نمرات پیش‌آزمون، بین دو گروه آزمایش و کنترل در تعامل مادر-فرزند تفاوت معناداری وجود دارد. به بیان دیگر، آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد موجب بهبود تعامل مادر-فرزند شده است. این مداخله همچنین بر مؤلفه‌های نزدیکی، تعارض و وابستگی اثر معنادار داشته است؛ به گونه‌ای که نزدیکی و وابستگی افزایش یافته و تعارض کاهش پیدا کرده است. افزون بر این، نتایج نشان داد که اثر مداخله بر تنیدگی فرزندپروری نیز معنادار است و آموزش فرزندپروری با رویکرد پذیرش و تعهد توانسته است تنیدگی فرزندپروری و مؤلفه‌های آن

توجه/بیش‌فعالی می‌شود (Jalilian et al., 2025). همچنین یافته حاضر با نتایج مطالعه میرزایی و همکاران همسو است که نشان دادند آموزش مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند سازگاری والدینی و جهت‌گیری‌های مثبت فرزندپروری را ارتقا دهد (Mirzaei et al., 2025).

بهبود تعامل مادر-فرزند در پژوهش حاضر را می‌توان در پرتو مطالعاتی که بر نقش روابط خانوادگی در سازگاری کودکان دارای اختلالات یادگیری تأکید کرده‌اند نیز تفسیر کرد. پژوهش محمدی‌پور و همکاران نشان داد که سلامت روان مادران با کیفیت تعامل مادر-کودک و مشکلات رفتاری فرزندان دارای اختلالات یادگیری ارتباط معنادار دارد (Mohammadipour et al., 2021). از این رو، هرگونه مداخله‌ای که بتواند فشار روانی مادر را کاهش داده و منابع مقابله‌ای او را افزایش دهد، احتمالاً بر کیفیت رابطه مادر-فرزند نیز اثرگذار خواهد بود. همچنین نتایج پژوهش اوگوانی و همکاران نشان داد که راهبردهای یادگیری میانجی‌شده توسط مادر می‌تواند تاب‌آوری و تعدیل‌پذیری شناختی کودکان دارای اختلالات یادگیری را ارتقا دهد (Ugwanyi et al., 2021). این یافته‌ها بیانگر آن است که تعامل مثبت مادر-فرزند نه تنها پیامدی مطلوب در سطح خانواده محسوب می‌شود، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز رشد شناختی و تحصیلی کودک نیز باشد.

یکی از یافته‌های مهم پژوهش حاضر، افزایش مؤلفه نزدیکی در روابط مادر-فرزند بود. در رویکرد پذیرش و تعهد، والدین می‌آموزند که حضور ذهن بیشتری در تعاملات روزمره داشته باشند و از گرفتار شدن در افکار تهدیدآمیز درباره عملکرد کودک فاصله بگیرند. این امر موجب می‌شود مادر بتواند با توجه و همدلی بیشتری به نیازهای کودک پاسخ دهد و رابطه‌ای مبتنی بر حمایت و پذیرش ایجاد کند. این نتیجه با یافته‌های مطالعات مربوط به برنامه‌های فرزندپروری رابطه‌محور همخوانی دارد. برای مثال، مطالعات مرتبط با برنامه Circle of Security نشان داده‌اند که افزایش حساسیت والدین

مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری بهبود بخشد. نتایج همچنین نشان داد که این مداخله موجب افزایش مؤلفه‌های نزدیکی و وابستگی و کاهش مؤلفه تعارض در روابط مادر-فرزند شده است. افزون بر این، آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد سبب کاهش معنادار تنیدگی فرزندپروری و ابعاد آن شامل آشفتگی والدین، تعامل ناکارآمد والد-فرزند و ادراک کودک مشکل‌آفرین شد. این یافته‌ها بیانگر آن است که مداخله مبتنی بر پذیرش و تعهد توانسته است هم در سطح روابط میان‌فردی خانواده و هم در سطح تجربه روان‌شناختی مادران تغییرات مطلوبی ایجاد کند و از این طریق زمینه را برای تعامل سازنده‌تر میان مادر و کودک دارای اختلال یادگیری فراهم آورد.

در تبیین اثربخشی آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد بر تعامل مادر-فرزند می‌توان به مبانی نظری این رویکرد اشاره کرد. رویکرد پذیرش و تعهد بر افزایش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی تأکید دارد و به افراد می‌آموزد که به جای درگیری مداوم با افکار و هیجان‌های ناخوشایند، آن‌ها را بپذیرند و رفتارهای خود را در راستای ارزش‌های شخصی تنظیم کنند. مادران کودکان دارای اختلالات یادگیری معمولاً در معرض نگرانی‌های متعدد درباره عملکرد تحصیلی، آینده آموزشی و سازگاری اجتماعی فرزندان خود قرار دارند. این نگرانی‌ها می‌توانند به واکنش‌های هیجانی شدید، انتقادگری، کنترل‌گری و در نهایت کاهش کیفیت تعامل با کودک منجر شوند. آموزش پذیرش و تعهد با کمک به مادران برای مشاهده افکار و هیجان‌های دشوار بدون قضاوت و عمل بر اساس ارزش‌های والدینی، موجب می‌شود تعاملات روزمره با کودک از حالت تنش‌زا خارج شده و به سمت ارتباطی حمایت‌گرا تر حرکت کند. این تبیین با یافته‌های پژوهش جلیلیان و همکاران مطابقت دارد که نشان دادند آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد موجب بهبود تعامل والد-کودک و افزایش خودکارآمدی مادران کودکان دارای اختلال نقص

موقعیت‌های استرس‌زا است. مادران کودکان دارای اختلالات یادگیری غالباً با نگرانی‌های مستمر، مسئولیت‌های آموزشی سنگین، احساس ناکامی و فشارهای اجتماعی مواجه هستند که می‌تواند سطح تنیدگی آنان را افزایش دهد (Anpalagan et al., 2021; Heiman, 2021). هنگامی که این مادران می‌آموزند افکار منفی و نگرانی‌های خود را بدون تلاش برای حذف یا کنترل کامل آن‌ها بپذیرند، منابع شناختی و هیجانی بیشتری برای تعامل مؤثر با کودک در اختیار خواهند داشت. این فرایند در نهایت به کاهش احساس فشار و فرسودگی در نقش والدینی منجر می‌شود.

نتیجه حاضر با مطالعات متعددی در زمینه اثربخشی مداخلات مبتنی بر پذیرش و تعهد در والدین کودکان دارای نیازهای ویژه همسو است. مرور نظام‌مند گارسیا و همکاران نشان داد که ACT در بهبود سازگاری روان‌شناختی مراقبان و کاهش مشکلات هیجانی آنان اثربخش است (García et al., 2021). همچنین فراتحلیل چوا و شوری نشان داد که مداخلات مبتنی بر ذهن‌آگاهی و پذیرش و تعهد موجب ارتقای سلامت روان والدین کودکان دارای ناتوانی‌های رشدی می‌شود (Chua & Shorey, 2021). یافته پژوهش حاضر همچنین با نتایج مطالعه لی و همکاران همخوانی دارد که گزارش کردند برنامه فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد برای والدین کودکان دارای اختلال طیف اوتیسم به کاهش تنیدگی فرزندپروری منجر شده است (Li et al., 2025). افزون بر این، نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های جوکار و همکاران نیز همسو است که نشان دادند فرزندپروری مبتنی بر ACT می‌تواند پیامدهای رفتاری مثبت و سازگارانه‌ای در خانواده ایجاد کند (Jokar et al., 2026).

کاهش مؤلفه‌های آشفتگی والدین، تعامل ناکارآمد والد-فرزند و ادراک کودک مشکل‌آفرین را نیز می‌توان از منظر تحول در شیوه تفسیر والدین نسبت به رفتارهای کودک تبیین کرد. در رویکرد پذیرش و تعهد، والدین می‌آموزند که رفتارهای دشوار کودک را به عنوان بخشی از تجربه زندگی و نه تهدیدی

نسبت به نیازهای هیجانی کودک می‌تواند روابط والد-کودک را بهبود بخشد (Birdsey et al., 2022; Muddle et al., 2021). همچنین رویکردهای مبتنی بر عشق مشفقانه و فرزندپروری همدلانه نیز در افزایش روابط مثبت والد-کودک و کاهش فشارهای مراقبتی مؤثر گزارش شده‌اند (Desiningrum et al., 2023).

کاهش تعارض در تعامل مادر-فرزند نیز از دیگر یافته‌های قابل توجه پژوهش حاضر بود. کودکان دارای اختلالات یادگیری به دلیل تجربه مکرر شکست‌های تحصیلی و انتقادهای محیطی، ممکن است نسبت به تکالیف آموزشی حساسیت بیشتری داشته باشند و در تعامل با والدین رفتارهای مقاومت‌آمیز یا اجتنابی نشان دهند. در چنین شرایطی، والدینی که از مهارت‌های تنظیم هیجان و انعطاف‌پذیری روان‌شناختی کافی برخوردار نیستند، بیشتر در معرض ورود به چرخه‌های تعارض قرار می‌گیرند. آموزش پذیرش و تعهد از طریق آموزش گسلش شناختی، پذیرش هیجان‌ها و عمل مبتنی بر ارزش‌ها، به مادران کمک می‌کند واکنش‌های تکانشی خود را کنترل کنند و در مواجهه با رفتارهای دشوار کودک پاسخ‌های سازگارانه‌تری ارائه دهند. این یافته با نتایج پژوهش لوباتو و همکاران که اثربخشی درمان‌های رفتاری نسل سوم را در والدین کودکان دارای مشکلات عصب‌تحوالی گزارش کردند همسو است (Lobato et al., 2023). همچنین مطالعه لوباتو و همکاران نشان داد که مداخله کوتاه‌مدت مبتنی بر ACT می‌تواند سازگاری روان‌شناختی والدین کودکان دارای اختلالات عصب‌تحوالی را بهبود بخشد (Lobato et al., 2025).

یافته دیگر پژوهش حاضر نشان داد که آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد موجب کاهش معنادار تنیدگی فرزندپروری شده است. این نتیجه با مبانی نظری ACT سازگار است، زیرا یکی از اهداف اصلی این رویکرد کاهش اجتناب تجربی و افزایش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مواجهه با

است در سایر مناطق جغرافیایی و فرهنگی متفاوت باشد. سوم، داده‌ها بر اساس ابزارهای خودگزارشی جمع‌آوری شدند و احتمال تأثیر سوگیری پاسخ‌دهی یا تمایل به ارائه پاسخ‌های اجتماعی مطلوب وجود داشت. همچنین در این پژوهش تنها پیامدهای کوتاه‌مدت مداخله مورد بررسی قرار گرفت و پایداری اثرات در بلندمدت ارزیابی نشد.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده با حجم نمونه بزرگ‌تر و در مناطق مختلف کشور اجرا شوند تا امکان تعمیم نتایج افزایش یابد. همچنین بررسی اثربخشی آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد در مقایسه با سایر رویکردهای فرزندپروری و درمانی می‌تواند به شناسایی مداخله‌های مؤثرتر کمک کند. اجرای مطالعات طولی با دوره‌های پیگیری چندماهه و چندساله نیز برای بررسی پایداری اثرات مداخله ضروری به نظر می‌رسد. افزون بر این، پیشنهاد می‌شود متغیرهای دیگری نظیر سلامت روان والدین، کیفیت زندگی خانواده، سازگاری تحصیلی کودک، عملکرد آموزشی و تاب‌آوری خانوادگی نیز در مدل‌های پژوهشی آینده مورد بررسی قرار گیرند.

با توجه به نتایج پژوهش، توصیه می‌شود مراکز اختلالات یادگیری، مدارس و مراکز مشاوره خانواده از برنامه‌های آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد به عنوان بخشی از خدمات حمایتی خود استفاده کنند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین، به‌ویژه مادران کودکان دارای اختلالات یادگیری، می‌تواند به بهبود کیفیت روابط خانوادگی و کاهش فشارهای روانی والدین کمک کند. همچنین پیشنهاد می‌شود مشاوران مدارس و روان‌شناسان حوزه کودک از اصول پذیرش، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و ارزش‌مداری در طراحی برنامه‌های آموزشی والدین بهره بگیرند. ادغام چنین برنامه‌هایی در خدمات توان‌بخشی و آموزشی کودکان دارای اختلالات یادگیری می‌تواند به ارتقای سلامت روان خانواده و بهبود پیامدهای تحصیلی و اجتماعی کودکان منجر شود.

برای هویت والدینی خود درک کنند. این تغییر نگرش موجب کاهش ارزیابی‌های منفی، سرزنش خود و احساس ناتوانی می‌شود. در نتیجه، والدین کودک را کمتر به عنوان منبع مشکل ادراک می‌کنند و تعاملات ناکارآمد نیز کاهش می‌یابد. این تبیین با یافته‌های فیناردی و همکاران مبنی بر نقش خودبخودگویی مادران در بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای والدینی همسو است (Finardi et al., 2022). همچنین با نظریه حس انسجام خانواده که بر درک معنادار و مدیریت‌پذیر چالش‌های زندگی تأکید دارد مطابقت دارد (Idan et al., 2022).

نتایج پژوهش حاضر در چارچوب دیدگاه‌های جدید خانواده‌محور نیز قابل تفسیر است. پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که خانواده‌های دارای کودکان با نیازهای ویژه در معرض فشارهای ساختاری، آموزشی و اجتماعی قرار دارند (Francis, 2025; Oulton et al., 2022). همچنین مشارکت خانواده در امور آموزشی کودک اگر با حمایت مناسب همراه نباشد، می‌تواند به فشار هیجانی و تعارض بیشتر منجر شود (Abin et al., 2024). در چنین شرایطی، آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد نه تنها به عنوان یک مداخله فردی، بلکه به عنوان ابزاری برای توانمندسازی خانواده در مواجهه با چالش‌های مزمن اختلال یادگیری عمل می‌کند. از این رو، می‌توان نتیجه گرفت که ACT با تأکید بر پذیرش، آگاهی، ارزش‌ها و عمل متعهدانه، ظرفیت مناسبی برای ارتقای سلامت روان مادران و بهبود روابط خانوادگی در خانواده‌های دارای کودک مبتلا به اختلال یادگیری دارد.

پژوهش حاضر با وجود نتایج ارزشمند، دارای محدودیت‌هایی بود. نخست، حجم نمونه نسبتاً محدود بود و تنها ۳۰ نفر از مادران دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری در آن شرکت داشتند که ممکن است تعمیم‌پذیری نتایج را محدود کند. دوم، نمونه پژوهش صرفاً از مادران مراجعه‌کننده به یک مرکز اختلالات یادگیری در شهر ساری انتخاب شد و بنابراین نتایج ممکن

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش یاری رساندند تشکر و

قدردانی می‌گردد.

References

- Families. *Sociology of Health & Illness*, 48(1). <https://doi.org/10.1111/1467-9566.70118>
- Birdsey, N., McElwee, J., Best, L., Muddle, S., & Vincent, R. (2022). Piloting the Circle of Security Parenting Group With Parents of Children With a Learning Disability: An Exploratory Case Study. *British Journal of Learning Disabilities*, 51(4), 565-576. <https://doi.org/10.1111/bld.12441>
- Bolander, E. C. (2023). Online Learning: Engaging Families Using Culturally Relevant Pedagogy. *Intervention in School and Clinic*, 59(3), 199-206. <https://doi.org/10.1177/10534512231156889>
- Castillo, I. (2021). The Missing Voices-Mothers Raising Children With ADHD: A Qualitative Inquiry. <https://doi.org/10.32920/ryerson.14654796.v1>
- Cen-Yagiz, S., & Aytac, B. (2021). An Ecocultural Perspective on Learning Disability: Evaluation of Familial and Cultural Factors and Presentation of an Integrated Model. <https://doi.org/10.5772/intechopen.95827>
- Choque, P. M. G., Arellano, E. G. R., Navarro, E. R., Vergaray, J. M., Huayta-Franco, Y. J., & Toledo, M. F. M. (2022). Children With Severe Disabilities: Adaptation, Virtual Education, and Prospects. Experiences of Three Peruvian Mothers, COVID-19 Context. *Journal of Medicine and Life*, 15(1), 43-51. <https://doi.org/10.25122/jml-2021-0330>
- Chua, J. Y. X., & Shorey, S. (2021). The Effect of Mindfulness-Based and Acceptance Commitment Therapy-Based Interventions to Improve the Mental Well-Being Among Parents of Children With Developmental Disabilities: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 52(6), 2770-2783. <https://doi.org/10.1007/s10803-021-04893-1>
- Desiningrum, D. R., Hermawati, D., Somantri, M., Indriana, Y., & Rusydana, A. (2023). Compassionate Love Parenting Training to Reduce Stress in Caregivers of Children With Special Needs: An Experimental Study. *Psikohumaniora Jurnal Penelitian Psikologi*, 8(1), 69-86. <https://doi.org/10.21580/pjpp.v8i1.14931>
- Finardi, G., Paleari, F. G., & Fincham, F. D. (2022). Parenting a Child With Learning Disabilities: Mothers' Self-Forgiveness, Well-Being, and Parental Behaviors. *Journal of Child and Family Studies*, 31(9), 2454-2471. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02395-x>
- Francis, V. M. (2025). Examining Barriers in Education for Students With Dyslexia and Their Caregivers Through Indian Life Writings. *British Journal of Special Education*. <https://doi.org/10.1111/1467-8578.70073>
- García, Y., Keller-Collins, A., Andrews, M., Kurumiya, Y., Imlay, K., Umphrey, B., & Foster, E. (2021). Systematic Review of Acceptance and Commitment Therapy in Individuals With Neurodevelopmental Disorders, Caregivers, and Staff. *Behavior Modification*, 46(5), 1236-1274. <https://doi.org/10.1177/01454455211027301>
- Heiman, T. (2021). Parents' Voice: Parents' Emotional and Practical Coping With a Child With Special Needs. *Psychology*, 12(05), 675-691. <https://doi.org/10.4236/psych.2021.125042>
- Hiratani, Y., & Hohashi, N. (2021). Family Functioning of Single-parent Families With Children Attending a Special Needs School in Japan. *Pediatrics International*, 63(5), 581-588. <https://doi.org/10.1111/ped.14486>
- Abín, A., Pasarín-Lavín, T., Areces, D., Rodríguez, C., & Pérez, J. C. N. (2024). The Emotional Impact of Family Involvement During Homework in Children With Neurodevelopmental Disorders: A Systematic Review. *Children*, 11(6), 713. <https://doi.org/10.3390/children11060713>
- Amrami, G. P., Feniger, Y., & Umansky, Y. (2024). Medicalising Agents? Teachers' Uncertainty and Emerging Expertise in the Age of Inclusion Policy and Medicalisation in Israel. *Sociology of Health & Illness*, 46(8), 1962-1982. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.13849>
- Anpalagan, S. a. p., Yusop, Y. M., Zainudin, Z. N., Othman, W. N. W., Dharatun Nisa Fuad, M. K., & Surat, S. (2021). Parental Stress Among Parents of Children With Learning Disabilities. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(12). <https://doi.org/10.6007/ijarbss/v11-i12/11754>
- Baginsky, M. (2025). Parents With a Learning Disability in Contact With Social Care and the Courts: Falling Between the Two Stools of Social Care. *Journal of Social Work*. <https://doi.org/10.1177/14680173251357085>
- Beckett, A. E., McLean, N. H., Miller, A., & Borisova, D. (2025). Nothing About Us Without Us in the First 1000 Days: Developing Inclusive Early Years Support With Disabled

- Osman, O. A., El-Malky, M. I., Zaki, M. M., & Abd-Elmaksoud, S. F. (2023). Effect of Psycho - Social Program on Caregiver's Emotional Distress and Perceived Social Skills of Their Children Suffering From Learning Disabilities. *Journal of Nursing Science Benha University*, 4(1), 532-550. <https://doi.org/10.21608/jnsbu.2023.278830>
- Oulton, K., Wray, J., Kenten, C., Russell, J., Carr, L., Hassiotis, A., Jewitt, C., Kelly, P., Kerry, S., Tuffrey-Wijne, I., Whiting, M., & Gibson, F. (2022). Equal Access to Hospital Care for Children With Learning Disabilities and Their Families: A Mixed-Methods Study. *Health and Social Care Delivery Research*, 10(13), 1-168. <https://doi.org/10.3310/nwkt5206>
- Pouesard, M. L. (2022). Mindfulness for Children and Adolescents With Health-Related Challenges: a Systematic Literature Review. <https://doi.org/10.32920/ryerson.14649474>
- Rojas-Torres, L. P., Alonso-Esteban, Y., & Marín, F. A. (2020). Early Intervention With Parents of Children With Autism Spectrum Disorders: A Review of Programs. *Children*, 7(12), 294. <https://doi.org/10.3390/children7120294>
- Rolls, D., Sakyi, K. A., & Mweshi, G. K. (2021). Learning Disabilities of Legal Trainees- Pre-Admission Tests and Students' Performance- Case Study of ZCAS University. *International Journal of Human Resource Studies*, 11(2), 84. <https://doi.org/10.5296/ijhrs.v11i2.18502>
- Subramanyam, A. A., Somaiya, M., & Sousa, A. D. (2024). Mental Health and Well-Being in Children and Adolescents. *Indian Journal of Psychiatry*, 66(Suppl 2), S304-S319. https://doi.org/10.4103/indianjpsychiatry.indianjpsychiatry_624_23
- Ugwuanyi, C. S., Okeke, C., Eseadi, C., Adimora, E. D., Agah, J. J., Obikwelu, C. L., Onyishi, C. N., Ossai, O. V., Ngwoke, A. N., Okenyi, E. C., Ezema, V. S., Adene, F. M., Anyaegbunam, E. N., Ejiofor, J. N., Amaeze, F. E., & Eskay, M. (2021). The Effects of Mother-Child Mediated Learning Strategies on Cognitive Modifiability and Psychological Resilience of Children With Learning Disabilities: A Replication of Tzuriel and Shomron's Study (2018) With Nigerian Children. *Sage Open*, 11(2). <https://doi.org/10.1177/21582440211008897>
- Xu, T. (2025). Parent-Child Play Therapy Effect on 10 to 12-Year-Old Student' Reading Performance: A Case of Chinese Male Students With Learning Disabilities. *BMC psychology*, 13(1). <https://doi.org/10.1186/s40359-025-02436-2>
- Yaghoobi, A., & Palangi, M. (2021). Early Detection of Students Suspected of Having Specific Disorders Learning and Designing Intervention (Executive Functions and Cognitive Processes). *Iranian Evolutionary Educational Psychology Journal*, 3(3), 234-246. <https://doi.org/10.52547/ieepj.3.3.234>
- Idan, O., Braun-Lewensohn, O., Lindström, B., & Margalit, M. (2022). Salutogenesis: Sense of Coherence in Childhood and Families. 123-138. https://doi.org/10.1007/978-3-030-79515-3_15
- Jalilian, M., Karami, J., & Parhoon, H. (2025). The Effectiveness of Parenting Training Based on Acceptance and Commitment on Parent-Child Interaction, Self-Efficacy and Psychological Flexibility Of Mothers with Children with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*. <https://www.sid.ir/files/je/341-343401-x-1505509.pdf>
- Jokar, L., Khayatan, F., & Golparvar, M. (2026). Comparing the effectiveness of the schema based parenting training program integrated with transactional analysis (ST TA) with parenting based on acceptance and commitment therapy (ACT) on preschool children's behavioral problems and assertiveness.
- Li, S., Chien, W. T., & Stanley, L. (2025). Effects of an Acceptance and Commitment-Based Parenting Program for Parents of Children With Autism Spectrum Disorder on Parenting Stress and Other Parent and Children Health Outcomes: A Pilot Randomized Controlled Trial. *Autism*, 29(6), 1524-1539. <https://doi.org/10.1177/13623613241311323>
- Lobato, D., Montesinos, F., Polín, E., & Cáliz, S. (2023). Third-Generation Behavioural Therapies in the Context of Neurodevelopmental Problems and Intellectual Disabilities: A Randomised Clinical Trial With Parents. *International journal of environmental research and public health*, 20(5), 4406. <https://doi.org/10.3390/ijerph20054406>
- Lobato, D., Montesinos, F., Polín, E., Fluja-Contreras, J. M., Becerra, I. G., & Budziszewska, L. (2025). Psychological Intervention in Parents of Children With Neurodevelopmental Disorders Using a Brief Protocol Based on Acceptance and Commitment Therapy. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 38(5). <https://doi.org/10.1111/jar.70131>
- Mirzaei, M., Yousefi, Z., & Baratali, M. (2025). Comparing the Effectiveness of Anxiety Management Training Caused by Having a Child Preparing for the University Entrance Exam with Acceptance and Commitment Training on Parenting Adaptability, Parenting Orientation, and Parenting Ruminations among Mothers of University Entrance Exam Candidates. *Psychological Dynamics in Mood Disorders*, 4(1), 18-35.
- Mohammadipour, S., Bozorgi, Z. D., & Hooman, F. (2021). The Role of Mental Health of Mothers of Children With Learning Disabilities in the Relationship Between Parental Stress, Mother-Child Interaction, and Children's Behavioral Disorders. *Journal of Client-Centered Nursing Care*, 7(2), 149-158. <https://doi.org/10.32598/jccnc.7.2.362.1>
- Muddle, S., McElwee, J., Vincent, R., Birdsey, N., & Best, L. (2021). Talking With Parents of Children With Learning Disabilities: Parents' Ideas About the Circle of Security Parenting Programme. *British Journal of Learning Disabilities*, 50(1), 19-28. <https://doi.org/10.1111/bld.12371>
- Murdoch, L., & Chang, Y. S. (2022). Parental Experiences of Caring for Children Who Have Learning Disabilities and Procedural Anxiety in Hospital: An Interpretive Phenomenological Study. *Child Care Health and Development*, 48(5), 809-819. <https://doi.org/10.1111/cch.12990>